

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Broj: POSI-2.12.2.-2471/25-11-01

Zagreb, 22. prosinca 2025. godine

PREMA DOSTAVNOJ LISTI

Predmet: **Uloga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u uključivanju djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti**
- preporuka, dostavlja se

Poštovani,

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom je neovisno tijelo koje štiti, prati i promiče prava i interese osoba s invaliditetom te institucija koja je dužna i ovlaštena predlagati poduzimanje mjera usmjerenih na unapređenje kvalitete življenja osoba s invaliditetom. S tim u vezi, ovim putem ukazujemo na izazove i prepreke s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju prilikom pokušaja uključivanja u sportske i rekreativne aktivnosti te upućujemo preporuke o mjerama i aktivnostima kojima donositelji odluka na lokalnoj i regionalnoj razini mogu doprinijeti svladavanju tih prepreka i izazova.

Naime, potpisivanjem i ratificiranjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda (Narodne novine - Međunarodni ugovori, broj 06/07, 03/08 i 05/08), Republika Hrvatska preuzela je obvezu omogućavanja sudjelovanja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u rekreativnim, slobodnim, sportskim aktivnostima i razonodi, na ravnopravnoj osnovi s drugima. Navedeno podrazumijeva poticanje i promicanje organiziranja, razvoja i sudjelovanja, u najvećoj mogućoj mjeri, osoba s invaliditetom u redovitim sportskim aktivnostima na svim razinama, a Konvencija naglašava obvezu i dužnost da se djeci s teškoćama u razvoju osigura jednak pristup sudjelovanju u igri, rekreaciji te slobodnim i sportskim aktivnostima, uključujući i one aktivnosti koje su dio obrazovnog sustava. Kako bi se navedeno ostvarilo, nužno je poticati osiguravanje odgovarajućeg vodstva, obuke i sredstava, a odredbe Konvencije obvezuju i na osiguranje pristupa osobama s invaliditetom sportskim i rekreacijskim terenima, objektima i centrima, kao i na osiguranje pristupa uslugama koje pružaju organizatori rekreacijskih, slobodnih i sportskih aktivnosti.

Nadalje, ukazujemo na odredbe članka 1. Zakona o sportu (Narodne novine, broj 141/22) kojima je propisano da „...sport mora biti jednako dostupan svima bez obzira na dob, rasu, spol, spolnu orijentaciju, vjeru, nacionalnost, društveni položaj, političko ili drugo uvjerenje...“. Također, posebno naglašavamo kako iz odredbi Zakona o sportu kojima su definirani i određeni uvjeti i kriteriji za obavljanje stručnih poslova u sportu, kategorizaciju sportova i sportaša, pokazatelji uspješnosti, trajne novčane naknade za osvajanje medalja, sportske stipendije i državne nagrade za vrhunska sportska postignuća, ali i odredbi kojima su propisane pravne osobe koje djeluju u sustavu sporta te iz odredbi drugih podzakonskih propisa koji uređuju sustav sporta, nedvojbeno

proizlazi da je Republika Hrvatska normativnim okvirom prepoznala važnost parasporta i sporta gluhih. Navedeno se ogleda prije svega u činjenici da Zakon o sportu i podzakonski propisi sustav parasporta i sporta gluhih izjednačuju sa sustavom sporta za sportaše bez invaliditeta te ovakva zakonska ravnopravnost znači kako natjecanja, rezultati i uspjesi u parasportu i sportu gluhih – imaju jednaku vrijednost kao i natjecanja, sportski rezultati i uspjesi koje ostvare sportaši bez invaliditeta. U odnosu na ulogu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: JLP(R)S), ukazujemo i na odredbe članka 75. Zakona o sportu kojim se propisuje da su javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna JLP(R)S, između ostalog i „...sportske aktivnosti djece s teškoćama u razvoju te parasportaša i gluhih sportaša...”

Unatoč obvezama koje proizlaze iz normativnog okvira, pritužbe koje Pravobranitelj za osobe s invaliditetom zaprima, ali i rezultati istraživanja provedenog među roditeljima djece s teškoćama u razvoju (detaljno prikazani u Izvješću o radu Pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2023. godinu), upozoravaju kako još uvijek postoje brojne prepreke koje otežavaju uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti.

Naime, nedovoljna educiranost obrazovnog i sportskog kadra o specifičnostima koje proizlaze iz pojedine vrste invaliditeta, ali i o mogućnostima i potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, nedostatak informacija o mogućnostima uključivanja u sport, izostanak primjerene financijske, ali i drugih oblika podrške (npr. termini u dvoranama, bazenima i sl.) udrugama i klubovima koji provode sportske programe i aktivnosti za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, nedostupnost prilagođenog i pristupačnog prijevoza za odlaske na sportske aktivnosti, kao i nepristupačni sportski objekti – samo su neki od razloga zbog kojih brojne osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju nemaju mogućnost baviti se sportom i rekreativnim aktivnostima. Također, uočavamo još uvijek učestalu praksu u pojedinim lokalnim sredinama u kojima se prilikom raspodjele financijskih sredstava za sport umanjuje vrijednost rezultata parasportaša, parasportskih klubova, parasportskih natjecanja i sporta gluhih u odnosu na sport osoba bez invaliditeta. Takav pristup dovodi parasportaše, parasport i sport gluhih u neravnopravan položaj unutar lokalnih sportskih sustava te nije u skladu sa spomenutim načelima ravnopravnosti iz Zakona o sportu, ali niti s antidiskriminacijskim odredbama Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Zakona o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08 i 112/12).

Opisani izazovi i prepreke ukazuju kako u društvu još uvijek postoje neutemeljene predrasude i stereotipi zbog kojih se zanemaruju iznimno važni pozitivni učinci koje sport i rekreacija imaju na poboljšanje kvalitete života djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Naime, bavljenjem sportom otkrivaju se, aktiviraju i razvijaju talenti svake osobe, a istovremeno se poboljšava tjelesna kondicija, motoričke sposobnosti i postižu rehabilitacijski učinci. Osim fizičkih prednosti, sport ima i dubok pozitivan utjecaj na psihološki i emocionalni razvoj osobe. Bavljenje sportom doprinosi jačanju samopouzdanja, socijalizaciji i stjecanju različitih vještina, što je od velikog značaja za osobe s invaliditetom te im pomaže u integraciji u društvo i izjednačavanju s drugima. Kontinuirani rad, ulaganje truda i napora, kao i postizanje rezultata na temelju vlastitih vještina, pomažu im u izgradnji osjećaja postignuća i ravnopravnosti. Kroz sport, osim fizičkog zdravlja, osobe s invaliditetom mogu doživjeti emocionalnu satisfakciju, uživati u zabavi i izazovima koje sport donosi, te se osjećati priznatima za svoj rad i trud. Okolina, također, vrednuje njihov napredak, što dodatno potiče njihov razvoj i samopouzdanje. Sport stoga nije samo fizička aktivnost, već je i snažan alat za kontinuiranu rehabilitaciju i uključivanje u život zajednice, što pridonosi poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

Slijedom svega navedenog, uzimajući u obzir da upravo općine, gradovi i županije imaju značajnu ulogu u izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom – između ostalog i stvaranjem preduvjeta za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske aktivnosti – ovim putem svim JLP(R)S u Republici Hrvatskoj upućujemo sljedeće preporuke.

1. Preporučujemo da se prilikom sufinanciranja projekata i programa u sportu osmisli sustav valorizacije (npr. dodatno bodovanje) kojim će se motivirati prijavitelje na osmišljavanje i provođenje aktivnosti kojima će se omogućiti intenzivnije uključivanje osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u sport i rekreaciju. Kao smjernica može poslužiti primjer dobre prakse Ministarstva turizma i sporta koje u svojim natječajima dodatno boduje prijavitelje i programe koji uključuju djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, što za rezultat ima kontinuirani porast broja takvih projekata i programa te sve veći broj subjekata koji ih prijavljuju.

2. Preporučujemo osmišljavanje inkluzivnih programa i projekata kojima se djeca s teškoćama u razvoju uključuju u rekreativne i sportske aktivnosti zajedno s djecom i osobama bez invaliditeta. Također, preporučujemo pružanje podrške i osiguranje benefita onima koji takve inkluzivne programe provode ili planiraju provoditi (npr. udruge, klubovi, škole, fakulteti, vrtići i dr.). Podrška može podrazumijevati pokrivanje troška naknade za rad stručnog kadra osposobljenog za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom, poticanje i omogućavanje edukacije i usavršavanja stručnog kadra, osiguranje potrebnih termina u sportskim objektima, ali i druge oblike podrške za koje se pojavi potreba. Takvi oblici inkluzivnog rada pozitivno utječu na socijalizaciju i uključivanje, djeca motiviraju jedni druge, a ujedno se podiže razina svijesti djece koja na taj način uče o različitostima kao o bogatstvu. Također, takvim programima omogućuje se uključivanje djece s teškoćama u razvoju u rekreativne i sportske aktivnosti i u onim krajevima u kojima nema udruga i klubova koji okupljaju isključivo osobe s invaliditetom i/ili djecu s teškoćama u razvoju.

3. Preporučujemo intenzivnije i učinkovitije korištenje mjera i sredstava koja su na raspolaganju (npr. natječaji Ministarstva turizma i sporta, EU fondovi, natječaj Ministarstva hrvatskih branitelja i dr.) za izgradnju/obnovu, građevinske zahvate i opremanja sportskih građevina, nabavku prilagođenih vozila i potrebnih pomagala i rekvizita, sve kako bi se uklonile prepreke zbog kojih osobe s invaliditetom ne mogu ravnopravno s ostalim građanima koristiti dvorane, igrališta, bazene i dr. sportske sadržaje i/ili javni prijevoz.

4. Preporučujemo osmišljavanje i provođenje edukacija sportskih, ali i obrazovnih djelatnika, usmjerenih na senzibilizaciju i podizanje razine svijesti o važnosti i brojnim benefitima uključivanja djece s teškoćama i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti te preporučujemo stručno osposobljavanje lokalnih i regionalnih dionika u sportu koje će doprinijeti da se djeci s teškoćama u razvoju osigura mogućnost bavljenja sportskim aktivnostima od najranije životne dobi, kako kroz sustav odgoja i obrazovanja, tako i kroz klupske aktivnosti u kojima će sudjelovati u svoje slobodno vrijeme.

5. Preporučujemo da se u odlukama, kriterijima i aktima na temelju kojih se raspoređuju općinska, gradska i županijska proračunska sredstva namijenjena sportu – dosljedno poštuju načela ravnopravnosti sporta, parasporta i sporta gluhih te da se prilikom raspodjele proračunskih sredstava za programe javnih potreba u sportu vodi računa o svemu navedenom u ovom pismenu.

6. Preporučujemo u provedbu preporučenih radnji uključiti sve dionike koji sudjeluju u osmišljavanju i provedbi sportskih programa i aktivnosti na Vašem području. Stoga, molimo da ove preporuke prosljedite nadležnim upravnim odjelima, ali i svim općinskim, gradskim i županijskim ustanovama i organizacijama za koje smatrate da mogu doprinijeti uspješnijoj realizaciji preporučenih radnji (npr. sportske zajednice, razvojne agencije, odgojno-obrazovne ustanove, sportski savezi i dr.).

Predmetne preporuke upućujemo na temelju odredbi članaka 6. i 9. Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (Narodne novine, broj 107/07) te zaključno naglašavamo kako je uvažavanje istih preduvjet za stvaranje uključivog okruženja i omogućivanje intenzivnijeg uključivanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti u sredini u kojoj žive.

S poštovanjem,

Prilog:

— Dostavna lista

DOSTAVNA LISTA:

1. ŽUPANIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

n/r županima

- svima, putem Hrvatske zajednice županija

E-pošta: tajnistvo@hrvzz.hr

2. GRADOVI U REPUBLICI HRVATSKOJ

n/r gradonačelnicima

- svima, putem Udruge gradova

E-pošta: info@udruga-gradova.hr

3. OPĆINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

n/r načelnicima

- svima, putem Hrvatske zajednice općina

E-pošta: info@hzo.hr

Na znanje:

1. Ministarstvo turizma i sporta

Prisavlje 14, 10000, Zagreb

E-pošta: pisarnica@mints.hr

2. Hrvatski paraolimpijski odbor

Savska cesta 137, 10000, Zagreb

E-pošta: hpo@email.t-com.hr

3. Hrvatski sportski savez gluhih

Maksimirska 51a, 10000 Zagreb

E-pošta: hdo@deflimpijski.hr